

SIONULU ROMANESCU

fóia besericésca, literaria si scolastica.

Vien'a,
1. Iuliu
1867.

Sionulu rom. ese de dóue ori pre luna, in l. si 15. a lunei, cuprindendu o cóla si diumetate. Pretiulu pre unu anu e 4 fl. v. a., pre diumetate de anu 2 fl. v. a. Pentru tiere afara de Austri'a se mai adauge portulu postalu.

N^o
13

Prenumerarea se face la redactiune in seminariulu gr. c. centralu din Vien'a (Schönlaterngasse Nr. 10), si la p. t. domni corespundinti. Tóte epistolele sunt de a se tramite la redactiune francate. Corespundintiele nepublicate se voru arde. Scrisori anonime nu se primescu.

Anulu
III.

CUPRINSULU: Cev'a despre seminariile clericali preste totu, si in specialu despre cele romanesci. — Beseric'a si chiamarea preotiésca. — Pentru istoria besericea rom. sub imperatulu Iosifu II. (urmare din nru. 10.) — Organizarea studiiloru la institutul teologicu romanescu gr. or. din Cernautiu. — Albin'a si paingenulu (poesia). — Ratiociniulu „Societatii bes.-lit. a teologiloru rom. din Vien'a.“ — Corespundintie: Juculu-de-josu (daruri pentru cas'a Domnului, recunoscutia pentru zeulu parochiului localu.) Sabiiu (contribuiri pentru nouredicat'a casa parochiala gr. c.) — Amvonulu: Crescerea buna e detorint'a parintiloru, e fericirea prunciloru (predicatiune la nascerea s. Ioanu hotezatoriulu). — Literatura. — Ochire prin lumea politica. — Varietati.

Cev'a despre seminariile clericali preste totu, si in specialu despre cele romanesci.

Legislatiunea besericésca totdeun'a cu distinsa atentiune s'a portatu facia cu acele institute, in cari se crescú fitorii preoti. Si acést'a cu totu dreptulu. Pentrucà spre molcomirea si dorit'a vindecare a raneloru, ce le infigu societatei omenesci sfasiarile presintelui, spre asigurarea temporale si eterna a binelui comunu, abia se póte templá cev'a mai eficace, cev'a mai interesantu. Cultur'a lumea insa-si o scie stimá, o grabesce fórté, baremcà cultur'a sa e mai multu materiale si are valóre trecatória; cu câtu mai virtosu trebue dara se o faca si o face acést'a sant'a maica beserica, carea sustiene si dadacesce cultur'a spirituala si prin dins'a ne fericisce si dincolo si dincóce de mormentu? Dreptce acést'a mama comuna, cas'a de crescere stravechia a genului umanu, beseric'a, deosebita grigia are de cultur'a acelor'a, din cari órecandu se voru alege conducatorii spirituali ai popóreloru; ani intregi i cuprinde cu cele mai sante ocupatiuni; i opresce de la intelnirea cu principiile scalciate si calbasíte ale geniului celui reu alu evului presinte, si i nutresce cu cunoscintiele necesarie pentru sant'a si sublim'a loru chiamare.

Acést'a neadormita portare de grigia dins'a totdeun'a, dar mai alesu atunci o-a manifestatu, candu giurstarile tempului cudeosebire o-a pretinsu. Asia conciliulu de la Tridentu (sess. XXIII. cap. 18.) voesce in totu modrulu a se grigi de cultur'a cuvientiósá a candidatiloru la preotia, propune mediele necesarie spre acést'a, si tóta energ'á sa si-o desvólta in acestu respectu; fiendca dinsulu fericirea natiuniloru cu dreptu cuventu o-a legatu de ide'a culturei si crescerei bune a preotiloru, ca de asiguranti'a acelei fericiri, càci numai prin preoti bine crescuti e cu potintia in florirea santei si mantuitóriei credintie in piepturi nenumerate. Seclulu adeca, in carele se tienù atinsulu conciliu, a fostu nenocitulu seclu alu sguoiriloru religiósé, intru carele s. mam'a beserica aveá lipsa de eroi credintiosi si zelosi spre propagarea si propumnarea credintiei si a moralei curate; si istori'a ne si marturisesce, cà unde institutele preotiesci s'au adusu astfeliu in viatia si au fostu in flóre, acolo incercárilé de eresu si desbinare s'au rusínatu si n'au datu de partinitori, credinti'a s'a intaritu, moralitatea a remasu in curatieni'a sa, si spiritulu de ordine intre cetatiani preste totu s'a intogmitu.

Defectele evului nostru suntu cunoscuté. Relele, ce sapa la temeliele societatei civile si eclesiastice, nu suntu delaturate si stirpité, si prin midilóce secularie numai nici nu se voru stirpi in vécu; radicala vindecare singuru maic'a beserica póte aici dá prin folosirea charului si prin invetiaturele, ce i suntu incredintiate, asia câtu celealalte medicamente si midilóce numai ca suplinitórie se potu privi facia cu cele ale besericea, carea singura are putere asupr'a animelor si ajuta spiriteloru. Si cu câtu defectele atinse devenira mai generali, cu câtu periclulu unei iminente sguoiri a ordinei morali e mai amenintatoriu, cu atátu e mai neaperata in seclulu nostru o barbatia si devotiune deosebita in propagatorii credintiei si ai moralului. Relele suntu mari: spre coversirea si supunerea loru pregatire nu comuna se recere. Inluintiele esterne, de cari e inpresorata adi beseric'a si ministrulu ei, suntu mai ponderóse decátu orisicandu: aceste poftescu in preotu o mai eminente perfectiune si activitate.

Dreptu cà — multiamita ceriului! — archipastorii nostri cu desclinita preveghiare suntu asupr'a asiedimentelor clericali, acumu incátv'a si la noi mai inmultite; dreptu cà din parintiésca ingrigire a laudatiloru archierei la gubernarea institutelor clericali si manuducerea eleviloru spirituala se aplica astfeliu de barbati, cari cu capacitatea si diliginti'a loru au datu dovedi neindoite despre insusiri preotiesci alese: dara tóte aceste ingrigiri togm'a aréta, cà caus'a crescerei si culturei clerului, anumitu in tempii nostri, e fórté momentósá si pretinde deosebita luare aminte, cu atáta mai virtosu, deórace numerulu aspirantiloru la statulu clericalu prin deschiderea de posturi civili pre multe locuri scade si deaceea fitorii clerici, inlocu de a fi alesi, demulteriori suntu culesi. Dreptu cà mai incolo spre ajungerea scopului culturei clerului teneru suntu destinati patru ani, cari si pre la seminariile nóstre romanesci gr. cat. suntu introdusi din vechime, ear pre la cele gr. or. inca incepu a se introduce, in decursulu caror'a multe invetiature si cunoscintie frumóse si-póte apropiá junele clericu: totusi, déca órecandu, apoi in presinte cercustárilé tempului si ale lumei de adi ceru cutotadinsulu, ca baseric'a se se silésca a provedé pre preotii sei cu o cultura in spiritu eclesiasticu inca si mai perfecta.

Ide'a nóstra acést'a, desvoltanda in cele urmatórie, nu e cev'a nou. Auctoritatea nóstra in acestu obieptu un va decide. Principiile reserinde din ide'a nóstra nu le

vomu pune înainte pentrucá dóra se prescriámú prin ele metode seau se vremu a regulá estmodu pre cei ce suntu pusi in fruntea gubernarei eclesiástice. Lucrulu, ce ne luámú voia prin acestea puçintelu a lu desbata, e fórte anticu, dar totodata pentru lipsele presintelui memorarea lui fórte acomodata si de folosu, a carui imbraçisiare dupa convingerea nóstra ar sierbí numai spre binele dièceselor romanesci, atátu gr. catolice, câtú si gr. orientali.

Ci se venimu la lucru.

Mauritiu Schenkl in pastoralulu seu, graindu despre vocatiunea la oficiulu sacerdotalu, díce, cá „nu puçini ómeni au o idea, unu conceptu cu totulú retacitu despre preotia: unii adeca asia credú, cá acést'a e o viatia trandava, lenevósa; altii eara o tienu de unu statu seau stare, care ne asecura unu traiu bunu; apoi la multi le pare, cá preotulu e unu cetatiénu stralucitu si onoratu, carele in realitate de la nime nu depinde, ci facundu-si sierbitiulu seu, dupa aceea e celu mai liberu.“ Idee retacite tóte acestea, cari ne dau unu testimoniu pipaitu despre aceea, câtú de puçinu cunósce si scie lumea, cá in ce stá esinti'a si sublimitatea statului preotiescu!

Ci déca lumea mare astfeliu de credintia gesíta nutresce despre preotia, cugetámú noi óre, cá totu tenerulu, carele din lume vre se intre in cinulu preotiescu, intielege cumu se cade acestu cuventu „preotia“ si acestu titlu „institutu preotiescu“? Esperinti'a ne aréta contrariulu. Pentru aceea se si intempla, de unii ca acei'a marele acelu edificiu, ce se numesce institutu clericalu, numai deaceea lu credú cá se chiama institutu de educarea preotiloru, cáci intru acél'a tenerulu candidatu trupesce se prevede cu cele trebuintióse si asia, crutiatu de grigiele lumesci, incepe cursulu placutu, a carui'a inca si inceputulu asia de dulce e a-lu gustá; seau eara-si inaintea unor'a din dis'a categoria seminariulu trece de unu cursu de transitiune, in carele e de lipsa se petrecemu anumiti ani, cu a caroru incheiare se incepe diu'a dulceti libertáti; seau in fine cei mai susu amintinti suntu de opiniunea, cá acolo clericii au numai se invetie anumite compendie ori manuscripte, deunde pentru usiorinti'a acelei invetiature se si prevedu cu tóte cele de trebuintia. Intre astfeliu de idee scalciate abia potemu asteptá de la unii ca acesti'a vreunu sentimentu, vreunu conceptu mai nobilu despre seminariile clericali, decátu acél'a, cumca seminariile suntu nesce case de disciplina, in cari clericii petrecu unu anumitu numeru de ani sub agera supraveghiare si acolo se dedau la nesce formalitati, ca astfeliu se li se infreneze si infranga voi'a, si ca se dobendésca estmodu si cudeatar'i'a stremurulu internu si chiamarea necesaria la preotia; — si asia casele seminariiali se alatura si asémena cu prinsórea, carea cu sil'a te retiene de la reu.

De la astfeliu de cugetári si de la clericii astfeliu cugetatori apoi ce resultatu, ce frupte potemu óre asteptá? Au nu e in realitate institutul preotiescu seau seminariulu léganulu, in carele viati'a eclesiástica si-capeta cea d'antáia desvoltare? Seminariulu clericalu este infanti'a seau prunci'a unei nóue viatie casnice, in carea maic'a cea buna, beserie'a, s'a induratu a ne imbraçisiá. Institutulu preotiescu este gradin'a animeloru tenere, consantíte de clericii lui Ddieu, in carea se planta si dadacescu florile cele mai desfatatórie ale moralei ceresci. Institutulu clericalu e cas'a parintiésca, prin ale carei elemente datatórie de viatia ne educámú spre a

deveni barbati morali alesi si conducatori sufletesci in intielesulu celu mai sublimu alu cuventului. Pasiulu celu d'antáiu spre intemeierea si fericirea viatiei adeveratu preotiescu se face in seminariu, eara nu la asia-numit'a „teología morala,“ si asta-di in mai multe diècese resarritene usuata. Preotu bunu abia póte fi acél'a, carele n'a fostu teologu bunu seau cumu-se-díce clericu seminaristu bunu. Clericulu seminaristu bunu inca póte aórea deveni preotu reu; dar de n'a fostu cinev'a clericu seminaristu bunu, mai iute credemu, cá unulu ca acél'a va fi preotu reu, decátu dincontr'a, precumu esemple triste vedemu in multi preoti de ai nostri, educati afara de institute seminariiali.

E lucru fórte firescu, cá acést'a orientare pre campulu lumei cei profane nimeni nu o póte culege. Lumea nicicandu nu va se precépa, cá amorulu ei trebue mai antáiu se móra in anim'a acélui'a, carele voiesce a se consantí lui Christosu si Bisericeii; fiendca fàra spiritu resolutu nicaiure, cu atátu mai puçinu in operarea viniei Domnului potemu efeptuí cev'a de dómne-ajuta si a ne fericí pre noi si pre altii, dupacumu adeveresce si Mantuitoriulu, graindu: „Nimeni nu póte sierbí la doi domni; déca Baal e ddiéulu vostru, urmati-lu pre elu, déca Domnulu pre Domnulu. Celu ce nu e cu mine, e incontr'a mea; celu ce nu aduna cu mine, resipesce. Nime, punendu man'a pre aratru si uitandu-se indere-tru, e aptu de imperati'a lui Ddieu. De vrei se vini dupa mine, lápeda-te de sine-ti, vinde-ti ce ai, si mi-urméza mie.“ Asia e, decisiva si definitiva otarire si resolutiune spirituale e cerinti'a cea de capetenia in candidatulu la preotia, care cerintia adi e fórte rara la tenerii, ce alérge ca se pasiésca pre carier'a sacerdotala.

Suntu si se alegu ceidreptu nu arareori juni câtú se póte mai activi si cu sentimente bune si din sfer'a teologiloru estranei seau a moralistiloru, a caroru instinctu naturalu ori supranaturalu a fostu ca unu secretu ascunsu, de a si-santí viati'a sa bisericeii prin neobosita lectura si diligintia straordinaria. Insa acesti'a suntú numai esceptiuni, ear de cele mai multe ori instinctulu celu bunu remane nedecisu; si cine se va mirá de acést'a, candu scimu, cá in epoc'a crudului teneru lumea insielatória i-légana inaintea ochiloru neincetatu feliu de feliu de esemple de neconstantia? Ah câte impresiuni sinistre atingu pre tenerulu innotandu in valurile lumei si i lasa inderetru in anima-i reminiscintie si preste voi'a lui! Aici vede adorarea tesauriloru pamentesci, colo temeiandu idolului placeriloru trecatórie; aici numai aceea aude, cá preotulu celu harnicu are si si-face bani multi; intr'altu locu i-se infaçisiédia animei lui neesperte venarea onoruriloru esterne cá „non plus ultura“ alu fericirei, scl. Astfeliu de impresiuni apoi si de la celu mai constantu spiritu i-fura, i-subtragu definitivulu fundamentu, resolutiunea, fàra care insa a sierbí cu cuvintia sub standartulu Domnului nimeni nu póte.

Deci dara candu se versámú acestu cugetu decisivu si definitivu, acést'a resolutiune in anim'a tenerului? Respunsu: delocu la intrarea lui in seminariu, delocu la initiarea lui in viati'a angerésca, in viati'a clericala. Ci eara-si intr'una dí póte-se intemplá acést'a? E cu nepotintia. Stramutárele morali ale sufletului numai prin daru straordinariu se potu face constante seau de tiéisiu.

Samuele Aureliu Cadariu,

parochu romanu gr. c. in Cosnitiu-Ipu.
(finea va urmá.)

Beseric'a si chiamarea preotiesca.

Este unu adeveru constatatu prin esperientia si dovedi palpabile, cumca dintre tóte ideele si principiile traduse in viati'a popóreloru reuniunile seau societatile seau insoçirele luminéza cu succesele cele mai splendide. Ele asecura si intiapenscu pasii sioveindi si fricosi pre calea progresului, inlesnescu si ajuta in tipu prodigiosu sborulu spre scopulu urmaritu. De aici acea solitudinea atátu de incordata, acea ardóre si staruintia atátu de nepregetata la tóte natiunile, esíte din stadiulu naturei primitive, pentru propagarea si familiarisarea loru.

Intre tóte insoçirile in sa, de numeru admirabile, cari amesuratu naturei loru se straduescu a colucrá la esecutarea diverselor scopuri atátu morale câtu si materiale, nu numai eclatéza si prelucesce cu marire precumu Siriu intre miliónele focuri ceresci, ci in asemenarea sórelui maiestuosu, ce eclipséza tóta republic'a cerésca, le umbresce pre tóte insoçirea etico-relegiósá, beseric'a, beseric'a crestina, avendu ea intemeiatoriu si scopu divin si supranaturale. Sublimitatea si intieptiunea adunarei seau reuniunii acesteia este neapropiata de insoçirile umane; ear binecuventările, ce se revérta si inunda preste omenime de la urdîrea ei, suntu inefabile. De la portile viatiei iea dins'a la adapostulu si sinulu seu murescu pre omu ca frageda creatura, si sub aripele-i poternice si benefacutórie aperandu-lu de infertuniile si amaritiunile pelerinagiului, cu cordialitate si neastemperu murescu lu conduce pana la usi'a mormentului, carele e sórtea si menirea partei sale de pulbere si pórt'a viatiei cei adeverate, chiamarea partei sale divine.

Istori'a progresului omenimei ne spune si afidéza, cumca beseric'a lui Isusu totdeun'a a mersu in fruntea institutiunilor si reformelor, ce aveáu se sierbéscá la stabilirea civilisatiunii si fericirii umanitatei; totdeun'a a fostu advocatulu fierbinte si sinceru alu demnitatii umane; si decâteori escesele fortiei a atentatu seau chiaru distrusu libertatea omenimei, dins'a se incercá a-i veni intr'ajutoriu si a o inlocui in casurile cele mai nefavoritórie, déca alta cale nu se deschideá, bater prin doctrinele sale; ma chiaru a stersu o multíme de practice barbare, deórace si desfientiarea sclaviei este faptulu crestinismului. In midiloculu a oríce vigeliesi strimtorári funeste ea nu si-a pierdutu din vedere a face totu, ce-i stá in potintia, pentru ajungerea metei si mantuirea membriloru sei. Pentru aceea si desléga tóte acelea probleme, a caroru solutiune perfecta este afara de otarale lumei acesteia; nutresce sperantie, a caroru realizare este preste mormentu; imblandiesce pornirile si restringe afeptele, inspira si vérsa sentimente dulci si de dreptate in relatiunile umane, móia impetrarea cerbicósá si invétia la constantia si barbatia in tribulatiunile lumesci. Ea este compasulu, dupa carele luntrasiulu pierdutu in nóptea intunecósá a lumei si-direge barc'a, batuta de valurile si stancele patimelor, la portulu mantuirei.

Cvalitatile acestea suntu caus'a, de beseric'a si-a potutu asecurá acea mare popularitate si a castigatu o fortia morale asia de imposanta. Dicu „fortia morale,” càci forti'a fisica aplecata in operarea rezultatulu intentiuniloru ei i-este fórte impropria, si beseric'a si-a si procuratu puterea si inruinti'a sa nu prin asalturi si fiori, (càci armele-i suntu fisicesce debile,) ci prin induplecare si cuventu, prin splendóre morale si ordine, prin disciplina si institutiuni blande si drepte. Insu-si

divinulu intemeiatoriu alu acestei insoçiri d. e. prochiama si practica cu esemplaritate egalitatea. Institutiunile egalitarie apoi si alimentaru si intretienuru porure miscarea si viati'a in sinulu ei. Principiulu egalitatiei beseric'a lu mantienù totdeun'a cu staruintia. Precandu in giurulu ei tóte gemeáu si resuffláu greu sub imperiulu privilegiulu, ea singura erá deschisa pentru tóte talentele si ambitiunile legitime ale naturei umane; nu asteptá alte diplome nobilitarié decátu acelea, ce a imprimatu Creatoriulu in anim'a si creerii fiacarui omu; recrutá si chiamá in posturile sale pre calea concurentiei si egalitatiei superioritatile adeverate. Prin comunicatiunea dintr'ins'a nu se maculéza numele seculariu si istoricu, nu se corcesce sangele aristocraticu; ea erá si este deschisa pentru totu tipulu si asemenarea lui Ddieu, deschisa pentru veduv'a doiósá si orfanulu gonitu de sórte si de lume, ce intre lacrimi fierbinti sarutandu mormentulu parintiescu implóra de la Domnulu ceriului alinarea suferintieloru sale. Ca o apoteca universale dins'a intinde medicina pentru remediarea tuturoru reletorlu si doreriloru. Vérg'a de fieru a sortiei nu póte loví cu atát'a taría si neindurare, câtu dorerea se nu se uite si aline prin dins'a; impilári nu potu fi atátu de neaudíte, câtu ea se nu póta fi unu repausu si adapostu de mangaiare. Invetiaturele, sperantie si aspiratiunile ei suntu in stare a intretiené viati'a morale si in cei mai departe tereiti càtra estremele necasuriloru.

Deaceea principiile si legile-i drepte i asecura esistinti'a si garantéza durat'a pre veci. Dreptatea este eterna ca Ddieu, si totu ce se baséza pre ea, se va perpetuá in infinitu; càci adeverulu se póte innebusi prin asalte si porniri urmate de putere, nu se póte in sa sterge si ucide neci prin o putere naturale, neci prin unu midilocu uman. Nedreptatea, privilegiulu si suprematisarea suntu condemnite prin riuri de lácreme si de sange, blastemate de tempu si calcate in petióre de poporulu desteptatu si chiamatu la conscientia demnitatii sale; si totusi legile omenesci mai sustienu pre protipendatulu, ce-si mai inaltia fruntea si mai iea aeru de domnu si dispunatoriu in faci'a plebeului onestu, si mai apésá avutulu poternicu sub umbr'a ataroru legi pre seraculu umilitu. De aceea societati, staturi s'au spulberatu si ruinatu, si se voru mai surpá si nimicí inca, pentrucá Ddieulu marirei nu iérta lungime de díle peccatului. . . Neciodata in sa se va clati spre apunere beseric'a, càci temeiuulu ei este adeverulu, legile ei suntu paritatea, si conduit'a ministriloru condescindinti'a si bunavointi'a; preotulu ei se opresce inaintea cerstóriului parasitu, intra in colib'a scunda, ma intru amintirea dulcelui Isusu insu-si preotulu celu mai mare saruta petiórele mai miciloru neinsemnati. De aci e, cà beseric'a crestina de nóuespradiece seclii bravéza tóte ostilitatile pornite incontr'a ei; tempestatile, repedite asupr'a ei de diavolulu prin midilocirea ómeniloru adicti lui, ca stegériulu, ce se invirtoséza prin suflările oragiose de munti, inca o otielescu, si ca stanc'a, ce cauta cu intristare cumu se frangu cu unu mugetu lugubru talasurile repedite in pólele sale, afla sentimente de compasiune si dorere si pentru astfelu de incercári dusimánóse.

Si despre detóriele si agendele unuia din oficialii acestei insoçiri, despre preotu, voiu a dá prin sírurile presinte unu resumatu scurtu; ear acést'a nu atátu pentru a face cunoscute oficiile acestui statu, — cari precumu póte pretotindeni, asia si la noi, gratia prea intiepteloru dispusetiuni mai inalte, se propunu in tóta

amplitudinea, — ci numai pentru a se improspetá si desteptá diliginti'a implinirii lor, póte pre ici pre cólea dormitanda. —

Christosu in nemarginit'a sa bunetate s'a consacratu pentru fericirea genului umanu. Elu adeca caletoresce, suferé ostenele si prigioniri, predica, combate ipocrisi'a fariseiloru poternici, resipesce prejudetiile, luminéza pretotindenea si ne dá idealulu omalului si pastoriului deplinitu, ca se avemu la cine si dupa cine a ne direge aspiratiunile, si mai in urma opulu seu sublimu si-lu coronéza cu coróna de spini pre lemnulu crucii si lu sigiléza cu sangele nevinovatiei. Pentrucá credinti'a si si moralulu seu divinu se afle terimu si se fecundeze in tóte pãrtile lumei, tramite in lumca larga 12 apostoli si 72 de invetiacei, dandu-le potere se predice, se opereze celea sacre, si se deschida portile cerului intru numele seu. Acesti'a credintiosi misiunci primite, luminati de Spiritulu s., si-impartu lumea; viersurile lor ca glasu de ape multe strabatu pana la cotiturele celea mai ascunse, si resonandu in tóte direptiunile chiama la sine cetele de popóre. Sementi'a aruncata prinde radecina, resare si infloresce ca prin farmecu la tóte extremitãtiple pamentului, si crestinismulu, desí scaldatu in sange, se redica tare si triumfatoriu.

Oficiulu acestor'a, ca indispensabile spre sustinerea besericeii si fericirea umana, se mai continua pana acumu si se va perpetua totdeun'a. Oficiu intr'adeveru maretu, chiamare predreptu sublima! Chiamare, ce pre preotu lu scóte din sírulu multímei, lu inaltia preste nivel'a celoralaltí ómeni, si lu face casatoriu seuu economu alu cerului, capu alu poporului si functiunariulu Ddieului celui prea inaltu. S. Augustinu rapitu in admirarea demnitãtei inalte, cu carea suntu investiti preotii, i numesce „barbati venerabili, preotii Domnului, stípii beserecei, cumnãtii patriarchiloru, fii profetiloru, scl.“ Demnitate splendida e aceea, ca, precumu díce s. Christostomu, „acelor'a, cari locuescu pamentulu, se li se comita se dispenseze celea ce suntu in ceriu, se li se dee poterea, ce prea bunulu Ddieu nu a voitu a o dá neci angeriloru neci archangeriloru.“ Statu nu numai maretu si inaltu, dar neci cá mai esista vreunulu, in carele se se deschidia unu campu mai intinsu, o cale mai lata pentru a lucrá la fericirea umanitatei, o cariera, carea se verse mai mare abundantia de gratia si bunetate; cáci déca preotulu in conscienti'a misiunei sale va semená cu diliginti'a avutiíle oficiului si ordului seu, atunci in giurulu seu porurea va inflorí numai repausulu si fericirea. A goní nóptea prejudetieloru, a redicá imperiulu credintiei adeverate, a inaltia sceptrululu moralei pure si divine, si cu vócea adeverului a desteptá pre cei ce dormu in somnulu vitiului si alu depravarei, cu unu cuventu a fí olivi fructiferi in cas'a Domnului si a intarí domni'a fapteloru bune: eaca oficie, cari i dau titlii cei mai intemeiati preotului la recunoscinti'a omenimeii, si-i justifica sperantiele retributiunei divine.

Ioannu Popu,

teol. patruan. in semin. metrop. din Blasiu.

(va urmá.)

Pentru istori'a besericeii rom.

sub imperatulu Iosifu II.

(urmare din nru. 10.)

XIII. 1786. 14 Februarie, nru. 1943.

La intrebarea cea mai de inainte a cardinalisiului, mitropolitului si a vicarisiiului generalu de la Iaurinu

despre capitalulu baniloru besericeiloru, fundatiiloru si a fraternitatiloru, pentru care este porunca, ca se se puna la fundusiulu celu de obsce, prin svatulu locumtenentialu sub 27 Decembre a anului trecut numerulu 3817 aici tramisa, s'au milostivitu inaltiatulu Imperatu a asiediá, ca:

1. Tóte capetele baniloru, si acelea, a caror'a cámeta este ronduita pentru tienerea vreunui preotu au vreunei fechie besericesci, eara cev'a detoriá pentru aceea fundatia a plini n'ar avé, se se céra si se se puna la fundusiulu celu de obsce; asísiderea:

2. Toti banii besericeiloru, si cei ce se dícu diestre, si agoniséla besericeii, ca si celealalte capete, despre cari s'au poruncitu se se puna la fundusiulu de obsce, si acesti'a se se puna. Earu fiendca acesti bani prin mutarea lor la fundusiulu celu de obsce nu si-potu pierde detori'a sa cea mai dinainte, pentru aceea si de ací inainte slobodu va fí besericeiloru, candu va fí o lipsa ca aceea besericeii, in sa cu voi'a dicasteriumului celu mai mare, totdeun'a acei bani se voru poté intórce spre folosulu besericeii; eara acestu dicasteriumu fára scirea nóstra, candu va fí lipsa, va poté voi acésta.

3. Precumu adaugerile cele facute prin administrati'a (chivernisirea) cea buna a unoru bani ca acesti'a si a capeteloru nu póte se fia pentru altu sversitu, fára numai pentru care de la inceputu au fostu sum'a capeteloru, pentru aceea aceste adauseturi se voru grigi ca si capetele.

4. Earu despre terminii legiuiti, carii se punu detorasiloru dupa inscieniarea capeteloru, ronduél'a cea din asiediementulu 15 Septemvre numerulu 11855, facutu in anulu trecut, (adeca incãtu lucrulu celu pusu zelogu cu diumetate ar intrece sum'a capeteloru, pentru cari s'au pusu zelogu,) asia trebue se se intieléga: cá acele capete, cari in loculu celu de antãiu nu s'au intabulaluitu au incai nu se potu indata intabulalúi, fára mai indelungatu terminu, afara de acel'a care cu contractu s'au legatu, se voru cere si se voru pune inlaintu. Insa aici nu se intielegu detorasii acei'a, a caror'a averi, macaru de suntu si intabulaluite, cu nescare detoríi suntu impovorate; in sa se se scia, cumca cu diumetate suntu mai mari decãtu detoríele, de la care dísele capete, dupa-ce mai inainte se intabulescu, la vremea ronduita se potu cere, numai de voru poté aretá cu testimonie de la varmegie adeverulu averiloru sale.

5. Earu cápetele, care fundatorii, pana inca trasescu, spre lucruri cuvióse le au ronduitu, macaru de acele fundatii cu solemnitasu au fára de solemnitasu suntu asiediate, si de ací inainte in man'a lor se lasa; asísiderea:

6. Si fundatiile, care neci unu capitalu nu au, ci stapanitoriulu iosagului, de care se tiene, o fundatia ca aceea face, (a se slugí liturgi'a, au alte cucernicíi, au spre tienerea vreunui beneficiatu, au a schitului, este detoriu cev'a a dá intr'atãt'a vreme, pana candu acele fundatii la cei dupa aceea urmatori ai fundatoriului destulu se voru indiestrá,) neci se se vendia se se faca capitalu, neci in fundusiurile cele de obsce se nu se intórca.

Care imperatésca resolutia, cu a carei'a potere trebuinti'a tabeloru din sine se strica, svatului locumtenentialu la intrebarea lui, care o-au tramisu aici, cu porunca ca aceea se inscieniéza, ca acest'a toturoru deregatoriloru bisericesci si mirenesci dupa cuvenintia se o vestésca si fórté bine se aiba grigia, ca se se plinésca, si se ronduésca cele de lipsa, ca despreoparte

aceste prea inalte poruncite vestiri a capeteloru si dari-
loru la terminii ronduiti fara de trecere se se faca, eara
despre alta parte se se puna banii la fundusiulu celu de
obsce. — Datu in Vien'a.

XIV. 1786. 14 Februarie, nru. 1924.

Craesculu guberniumu din Ardélu.

Inaltiatulu Imperatu prin circularisiulu, care aci
urméza, s'au milositivitu a otari' tacs'a, care dd. episcopi,
si cei desub biruinti'a imperati'e sale, si cei ce suntu
afara de tierele imperatesci, mai alesu pentru blagoslo-
veni'a, numirea si intarirea archimandritiloru, archipre-
sbiteriloru (decaniloru, protopopiloru), si altoru fa'ie
besericesci pana acumu o luá, de aici inainte se scadia la
30 de zloti, si tóta luarea seau darea a fiascece tace
tare se fia oprita.

Care prea inalta oronduéla guberniului din Ardélu
pentru vestire se se inscintieze. — Datu din Vien'a.

Grof Pálfi, m. p.

Frentiu Redl, m. p.

XV. 1787. 28 Iulie, nru. 7473/624.

Prea inalt'a cesaro-craiesc'a marire in rondulu
preotiloru celoru, carii pentru faradelegi si mari gre-
siele s'au prinsu, prin prea inaltulu din 3 dile Iulie de-
cretumu milostivesce au poruncitu, ca oronduitu pen-
tru gresiele judecatoriu, decumv'a fa'ia cea besericesca
prin valatasiu nu s'ar poté lamuri, se aiba potere a-i
prinde, a cercá despre faptele loru, si a judecá; dara
totu oronduitu domnu alu locului archiereu, si despre
prindere, si despre judecat'a facuta, se se inscintieze.

Eara candu va fi preotulu in arestu, au se voru
cercá faptele lui, cu cuvientia si cu cinste se fia spre
dinsulu. Despre care se face scrire Prea Cinstitei Dom-
niei Tale. — Din c. g. Sabiiu.

Grof Georgie Bánfi, m. p.

Stefanu Cost'a, m. p.

XVI. 1787. 9 Augustu, nru. 8063.

Fiendca in ronduéla asiediarei locuitoriloru ace-
loru, carii din imperati'a Romei si dintr'alte straine
tienuturi in tienuturile prea inaltiatului Imperatu vinu,
câteodata se intempla, cá unii ca acei'a din straine
tienuturi locuindu in Tiér'a-ungurésca si voindu a pasí
la casatoriá, mai cudeadinsulu acei'a, carii dóra intr'-
ascunsu din loculu nascerei sale la alte tieri s'au dusu,
despre statusiulu seu, cumca nu suntu legati neci cu o
legatura de casatoriá, nu potu totdeun'a prin cev'a carte
de marturíadeverí, si pentru acea crediementu nu va
avé. Pentru acea prea inalta cesaro-craiesc'a marire,
prin prea inaltulu seu decretu din 17 Iulie alu acestui
anu nru. 8608 de la prea inalt'a curte datu, s'au milo-
stivitu a porunci: ca de s'ar intemplá, ca intr'altu chipu
se nu póta adevérí, cá nu este legatu cu cev'a legatura
de casatoriá, atunci acel'a, care vre a se casorí, se
puna juramentu inaintea a dóue marturii credintiose,
care juramentu se se primésca ca o indestulata adevé-
rintia, si se se dee slobodienia la casatoriá. — Care
prea inalta oronduéla prea cinstitului domnu pentru
indreptare cunoscuta se face. Sabiiu.

Volfangu Cserei.

XVII. 1787. 22 Februarie, nru. 4202/408.

Eara-si prin craesculu seu din 22 Februarie a
anului acestui'a decretumu milostivesce poruncesce, ca
oficiolatusiurile cele mai de diosu precumu si directo-
rulu causeloru imperatesci se se inscintieze, ca intem-
plandu-se mórtea vreunei persóne dintre calugheri, a
caror'a cinu prin inaltele oronduéle este stricatu, au a

vreunui parochu, si s'ar nasce cev'a intrebare de sta-
tornic'a au stricarea testamentului, au de incasati'a ca-
pitalului baniloru in casea religiei, si alte cuviose intre-
bári, la-olalta se se intieléga si directorulu causeloru;
numai atunci, candu lucrulu de totu va fi lamuritu si
cev'a decisia de la c. guberniumu ar trebuí a se cere,
causa cu tóte actele c. guberniumu se o dee; eara
despre mórtea unui'a ca acel'a, care au avutu pensii'a sa
din casea religiei, prin oficiolatusiurile de diosu indata
se se inscintieze c. guberniumu, care acolo, unde se
cuvine, va face inscintiare. — Datu in Sabiiu.

(va urmá.)

Organisarea studiiloru

la institutul teologicu romanescu gr. or. din Cernautiu.

Institutulu teologicu din Cernautiu, intemeiatu in
a. 1826 pentru cultivarea scientiala a preotiloru orto-
docsi din dioces'a Bucovinei, este unu institutu, in carele
scientiele teologice se propunu dupa unu sistem
suratu cerintieloru si pretinsiuniloru scientiei, si intr'o
estinsiune corespundiátoria acestoru cerintie astfeliu,
incátu cu totu cuventulu se póte díce, cumca elu este
uniculu institutu de astfeliu in baserica ortodoxa, in
carele scientiele teologice s'au propusu in aceste direp-
tioni intr'unu modu cátu se póte de deplinu si estinsu.
Cutóteacestea, desí acestu institutu a produsu frupte
fórte frumóse, desí dintr'insulu a esítu unu cleru lu-
minatu, carele si-este consciutu de inalt'a sa chiamare
si de modulu implinirii ei; totusi mai aveá si neajun-
suri insemnate, carile împiedecá unu sboru mai inaltu
alu scientieloru si o cultura a clerului mai multilateral
si mai corespundiátoria cerintieloru proprie ale baseri-
cei ortodoxe.

Sistemulu studiiloru la acestu institutu si-trage
originea dupa trasaturele sale fundamentali din secu-
lulu trecut, din tempulu demnului de amintire impe-
ratu alu Austriei Iosifu II., si este totu acelasi, carele
pana nu demultu l'au avutu si institutele teologice ro-
mano-catolice in Austri'a. De aici se esplica neajun-
surile sistemului institutului nostru fa'ia cu pretinsiunile
tempului presentu, si impregiurarea, cá elu nu core-
spunde deplinu cerintieloru basericeei ortodoxe.

Lipsele sistemului studiiloru la institutul nostru
se cunoscura si se sentíra pretotindenc, si pentru aceea
escel. sa episcopulu Bucovinei provocá pre corpulu pro-
fesorulu de la institutul teologicu din Cernautiu, ca
prelucrandu acest'a unu planu nou de studie, corespun-
datoriu cerintieloru amintite precumu si pusetiunei si
menitiunei unei facultati, in carea ar avé se se strafórme
acestu institutu, se lu propuna escel. sale spre mai de-
parte lucrare oficiósa. Luandu corpulu profesorulu in
strinsa bagare de séma postulatele tempului fa'ia cu
scienti'a, cu starea culturii generale, asísiderea postu-
latele, cari se facu cátra unu preotu in feliurite sfere
ale lucrativitatii lui, apoi spiretulu basericeei ortodoxe
si proprietatile ei, a compusu unu statutu pentru orga-
nisarea institutului teologicu in tóte direptiunile si i-l'a
propusu escelintiei sale ca proieptu inca in lun'a lui
Decembre a a. tr.

Avendu orice misicare pe campulu scientieloru,
precumu si tóte câte tientescu la sporirea culturii na-
tionalii, fia in orice ramu alu scientiei, unu deosebitu
interesu pentru noi: credemu, cumca comunicarea

acestui planu de studîe, carele punendu-se in lucrare pôte se face epoca in viatîa scientiale a clerului bucovinenu si se inriurésca intr'unu modu salutaru chiaru si peste marginile acestei diecese, i va fi fôiei de fačia binevenita, si cumca ea va satisfice dorintiei multoru leptori ai sei. Noi asiadara vomu aduce aici tôte acelea, ce se atingu de acestu planu de studîe, încátu credemu, cumca ele potu avé interesu pentru publiculu cetitoriu.

Planulu studiiloru pentru facultatea teologica in-fientianda in Cernautiu tractédia intre altele: despre obieptele, ce voru avé se urmedie unulu dupa altulu; despre tempulu propunerii obiepteloru singurite; despre oblegamentulu auditoriloru la ascultarea si invetiarea obiepteloru, ce se voru propune la facultate; despre limb'a propunativa; si despre catedrele si personalulu pentru propunerea acestoru obiepte.

Obieptele, ce voru avé a se propune la facultatea teologica din Cernautiu, suntu seau cu totulu nóue, adeca astfelu, cari la institutul teologicu de pana acum'a nu s'au propusu defeliu, ori s'au propusu numai intr'o mesura marginita; seau astfelu de obiepte, la cari de fačia s'au facutu órecare schimbare, ori in privinti'a sistemului, ori in privinti'a numelui, ori in privinti'a amenduroru acestor'a; seau astfelu de obiepte, la cari s'a facutu órecare adaugere; seau astfelu, cari si pana acum'a s'au propusu la institutul teologicu, si la facultate inca voru avé a se propune fara de neci o schimbare.

Obieptele cele nóue, seau acelea, in privinti'a caror'a se proieptédia órecare schimbare ori adaugere, suntu urmatóriele: 1. Istori'a biblica si literatur'a vechiului testamentu. (Numirea depre urma se iea in locu de cea usitata pana acum'a: Introducere in ss. carti ale testamentului vechiu si nou.) 2. Istori'a biblica si literatur'a noului testamentu. 3. Teologi'a fundamentala. 4. Explicatiunea cursoria a s. Scripture a vechiului testamentu din traducerea romanésca. 5. Istori'a basericesca dinpreuna cu o propunere scurta a statisticei basericesci. 6. Proprietátile limbei biblice grece (in locu de limb'a gréca biblica de pana acumu) si eseges'a s. Scripture a noului testamentu din tectulu originalu. 7. Explicatiunea cursoria a s. Scripture a noului testamentu din traducere romanésca. 8. Patrologi'a, cu leptur'a ss. parinti din traduceri. 9. Omiletic'a, dinpreuna cu exercitie omiletice practice. 10. Liturgic'a, cu exercitie omiletice practice. 11. Teologi'a pastorală seau pastor'i'a suflétésca speciala, asemenea cu exercitie omiletice practice. 12. Stilistic'a oficiala pentru afacerile parochiale. 13. Pedagogi'a, didactic'a si catehetic'a.

Acele obiepte in sa, carile s'au propusu pana acumu la institutul teologicu si voru avé a se propune si la facultate fara de neci o schimbare, suntu urmatóriele: 1. Archeologi'a biblica. 2. Ermenevtic'a biblica. 3. Limb'a evraica si eseges'a s. Scripture a vechiului testamentu din tectulu originalu. 4. Dialeptele orientali, afine limbei evraice. 5. Limb'a gréca a ss. parinti si a scrietoriloru basericesci din tôte secolele crestine, dinpreuna cu leptura din crestomatia. 6. Teologi'a dogmatica. 7. Teologi'a morala, si 8. Dreptulu basericescu.

Aceste obiepte se proieptédia a se propune prin unu decursu de patru ani in urmatoriulu síru si prin unu restempu, precumu se aréta in cele urmatórie:

In anulu I. Prin semestrulu I.: 1. Archeologi'a biblica, pe septemana 4 óre. 2. Ermenevtic'a biblica, pe septemana 4 óre. — Prin semestrulu II.: 1. Istori'a biblica si literatur'a vechiului testamentu, pe septemana 4

óre. 2. Istori'a biblica si literatur'a noului testamentu, pe septemana 4 óre. — Prin ambele semestre: 1. Dialeptele orientali, afine limbei evraice, pe septemana 3 óre. 2. Teologi'a fundamentala, pe septemana 3 óre. 3. Limb'a evraica si eseges'a s. Scripture a v. t. din tectulu originalu, pe septemana 4 óre. 4. Explicatiunea cursoria a s. Scripture a v. t. din traducere romanésca, pe septemana 3 óre.

In anulu alu II. Prin ambele semestre: 1. Limb'a gréca a ss. parinti si a scrietoriloru basericesci din tôte secolele crestine, dimpreuna cu leptur'a din crestomatia, pe septemana 3 óre. 2. Istori'a basericesca, dimpreuna cu o propunere scurta a statisticei basericesci, pe septemana 9 óre. 3. Proprietatile limbei biblice grece si eseges'a s. scripture a n. t. din tectulu originalu, pe septemana 5 óre. 4. Explicatiunea cursoria a s. scripture a n. testamentu din traducere romanésca, pe septemana 3 óre. 5. Patrologi'a, cu leptur'a ss. parinti din traduceri, pe septemana 3 óre.

In anulu III. Prin ambele semestre: 1. Dogmatic'a, pe septemana 9 óre. 2. Teologi'a morala, pe septemana 9 óre. 3. Omiletic'a, dimpreuna cu exercitie omiletice practice, pe septemana 3 óre.

In anulu IV. Prin semestrulu I.: Liturgic'a impreunata cu prourmarea exercitiiloru omiletice practice, pe septemana 9 óre. — Prin semestrulu alu II.: Teologi'a pastorală, seau pastor'i'a speciala, impreunata cu prourmarea exercitiiloru omiletice practice, pe septemana 9 óre. — Prin ambele semestre: 1. Dreptulu basericescu, pe septemana 5 óre. 2. Stilistic'a oficiala pentru afacerile parochiali, pe septemana 1 óra. 3. Pedagogi'a, didactic'a si catehetic'a, pe septemana 5 óre.

Tôte acestea obiepte, afara de dialeptele orientali si de limb'a gréca a ss. parinti si a scrietoriloru basericesci, suntu oblegate pentru auditorii ordinari ai facultatii. Limb'a cea propunativa pentru acestea obiepte va fi cea romanésca. Numai exercitiile omiletice practice se voru face cu auditorii de origine slavica in limb'a loru materna.

Pentru propunerea acestoru obiepte se proieptédia urmatóriele catedre cu personalulu urmatoriu: A) Siese catedre principali cu câte unu profesoriu ordinariu: 1. Pentru studiulu biblicu alu v. t., de care se tiece limb'a evraica si eseges'a s. Scripture a v. t. din tectulu originalu, apoi archeologi'a, istori'a biblica si literatur'a v. t. 2. Pentru studiulu biblicu alu n. t., de care se tienu proprietatile limbei biblice grece cu eseges'a s. Scripture a n. t. din tectulu originalu, ermenevtic'a, istori'a biblica si literatur'a n. t. 3. Pentru istori'a basericesca. 4. Pentru dogmatica. 5. Pentru teologi'a morala. 6. Pentru liturgica si teologi'a pastorală. — B) Dóue catedre pentru cele dóue obiepte neobligate, adeca pentru dialeptele orientali si pentru limb'a gréca a ss. parinti si a scrietoriloru basericesci, cu câte unu adiunctu, dintre carii unulu va fi totodata si secretariu la cancelari'a facultatii, eara celalaltu bibliotecariu la bibliotec'a ei. — C) O catedra pentru pedagogi'a, didactica si catechetica, cu unu docinte afara de statu.

Celelalte obiepte, adeca: teologi'a fundamentala, explicatiunea cursoria a s. Scripture a v. t. din traducere romanésca, explicatiunea cursoria a s. Scripture a n. t. din traducere romanésca, patrologi'a, omiletic'a, dreptulu basericescu si stilistic'a oficiala, se voru propune ca obiepte secundarie de profesorii catedreloru principali, si anume: 1. Teologi'a fundamentala de profsoriulu teologíei dogmatice; 2. Explicatiunea cursoria

a s. Scripture a v. t. din traducere rom. de profesoriulu studiului biblicu alu t. v.; 3. Explicatiunea cursoria a s. Scripture a n. t. din traducere rom. de profesoriulu studiului biblicu alu t. n.; 4. Patrologi'a de profesoriulu teologiei morali; 5. Omiletic'a de profesoriulu liturgiceii si alu teologiei pastorali. 6. Dreptulu basericescu si stilistic'a oficiala de profesoriulu istoriei basericesci.

Acest'a este planulu studiilor, proiectatu pentru facultatea teologica infientianda in Cernautiu, unu planu, carele are multe preferentie si prin carele, dupa parerea noastra, pelanga celelalte conditiiuni necesarie deplinu se ajunge scopurile ei.

(„Foi'a Societ. lit. rom. bucov.“)
(finea va urma.)

Albin'a si paingenulu.

Pe-o flóre desvoltata,
Pe sinulu ei frumosu,
Se pusera deodata
Paingenulu morosu
Si-albin'a iubitoria,
De flori mirositoria.

Si dupa-a sa natura
Paingenulu veninu,
Albin'a miere fura
Din desvelitululu sinu;
Ear flórea nepatita
Se uita, stã uimita. —

Aseminea-i cu flórea
Si omulu virtuosu:
Portarea lui umana
In celu malitiosu
Aduge reutatea,
In celu dreptu bunatatea.

Se fii curatu curatu la fapte
Ca riulu cristalinu,
Cu vórbu delicate,
Cu cugetulu divinu:
Spre reu ti-le explica
Celu reu si de nemica.

Petru Bránu,
protopopu romanu gr. c.

Ratiociniulu.

„Societatiei bes.-lit. a teologiloru rom. din Vien'a.“

Preste puçinu — si anulu scolasticu 1866/7 cu ajutoriulu Tata-lui cerescu va espirá. Suntemu dar in tempulu, candu conformu §-lui 32 din statute avemu a ne impliní o detorintia, aducundu la cunoscinti'a onoratului publicu starea Societatiei nóstre depre acesti doi ani scolastici din urma; detorintia cu atâtu mai stricta, cu câtu suntemu convinsi, cà — altcumu spre bucuri'a nóstra — se voru fí aflandu si de acei ochi ageri, cari inspectiunéza dupa pasii nostri, se intereséza de noi si suntu curiosi de a scí despre modestele nóstre lucrári si intreprinderi. Deci spre a satisface acestei detorintie asternemu aici prescurtu urmatoriulu ratiociniu:

a) Cu privire la *casea Societatiei*. In acést'a cu inceputulu anului scolasticu 1865/6 se aflá o suma de 97 fl. 12 cr. v. a., dintre cari 56 fl. 59 cr. eráu in bani

gat'a, ear 40 fl. 53 cr. in obligatiuni. Venitele incurse in acestu anu suntu 133 fl. 25 cr. bani gat'a, 62 fl. 20 cr. in oblig., cari adausi la sum'a amintita facu la-olalta 189 fl. 84 cr. in bani gat'a si 102 fl. 73 cr. in oblig. De aici subtragundu-se erogatiunile depreste anu, avemu restulu de 13 fl. 92 cr. in bani gat'a si 102 fl. 73 cr. in oblig., va-se-díca remanu venitu curatu 116 fl. 65 cr. v. a. — In decursulu anului scol. 1866/7 venitele in bani gat'a suntu 173 fl. 15 cr., in oblig. 14 fl. 35 cr.; aceste adause la venitululu curatu remasu din anulu precedentu, ese sum'a de 187 fl. 7 cr. in bani gat'a si 117 fl. 8 cr. in oblig. De aici estragundu erogatiunile depre anulu acést'a de 166 fl. 44 cr., ne remanu 20 fl. 63 cr. in bani gat'a, ear 117 fl. 8 cr. in oblig. Insa deórace oblegatiuni s'au rescumperatu in pretiu de 23 fl. 20 cr., (cari s'au si computatu la veniturile in bani gat'a), sum'a de 117 fl. 8 cr. oblegatiuni scadiu la 93 fl. 88 cr. Acést'a adausi la banii gat'a insemnati mai susu, ne dau sum'a de 114 fl. 51 cr., cu carea de presinte si dispune casea.

b) Cu privire la *biblioteca Societatiei*. Acést'a la inceputulu anului scol. 1865/6 numerá la 493 de opuri; de atunci s'a mai inavulítu cu 20, parte procurate pe spelele Societatiei, parte donate; asiadara numerulu opurilor, ce contine, se urca la 513.

c) Cu privire la *elaboratele membriloru ordinari*. In anulu acést'a 1866/7 cu ocaziunea siedintieloru ordinari s'a disertatu despre temele aceste: „Inventiunile secululu XV. si alu XVI. si civilisatiunea secululu alu XIX.“ de Simeonu Micu; „Cev'a despre necesitatea si benefacerile religiunei,“ de Ioanu Marcianu; „Despre scóle,“ de Beniaminu Popu; „Unu visu,“ poesía, de Victoru Rusu; „Gubernamentulu republicei romane,“ dupa Fénelon, de I. Vulcanu; „Despre facultatile originali ale omulu si prestanti'a lui in raportu cu celelalte creature,“ de Ioanu Moldovanu; „Despre midilocirea fericirei omenesci,“ de Iuliu Papfalvai; „Inviarea lui Isusu si inviarea nóstra,“ de Ioanu Serbu; „Care-i calea angusta, ce duce la mantuire?“ de Stefanu Guliasiu; „Christosu in gradin'a Ghetsemane,“ de Ioanu Roxa; „Iubirea deapropelului,“ de Simeonu Thom'a; „Alu patrulea preceptu din decalogu,“ de Basiliu Tataru. — Afara de acést'a s'a coresu traducerea tomulu alu 2. din „Catechismulu lui Deharbe,“ asia câtu acumu mai resta purisarea si tiparierea aceluasi, care in sa scie bunulu Ddieu candu se va poté templá; deórace chiaru si din cele edate mai inainte („Fabiol'a“ si „Catechismulu lui Deharbe“ tom. 1.) mai bine de 200 esemplarie din amendoué se afla inca nevendute. Dee ceriulu, ca in celu mai scurtu tempu se fimu in stare a poté anuntiá onoratului publicu punerea sub tipariu si a tomuriloru restante din acestu opu interesantu si de mare folosu!

Folosimu acést'a ocaziune spre a rostí fierbintea nóstra multiamita aceluor persoane stimate, cari precumu mai inainte, asia si in estu anu, avura bunetatea de a ne ajutá si sprigioní cu binevoitoriulu loru sucursu. Intre acestea cu distincta placere numerámu pre mm. ss. dd. redactori de la diuariile: „Romanulu,“ „Trompet'a Carpatiloru,“ „Convorbiri literarie,“ „Albin'a,“ si „Sionulu romanescu,“ cari diuarie se trametu societatei nóstre gratis. — Primésca asemenea espresiunea recunoscintiei si respectului nostru urmatorii membri benefactori: claritatea sa d. dr. Gregoriu Silasí, conducatoriulu Societatiei nóstre; clar. sa d. dr. Ioane Bobu, preceptu de studie in semin. din Blasiu; m. o. d. Lazaru Huza, notariu consist. in Ghierl'a; si m. o. d. Ioanu

Ratiu, doctorandu in Vien'a. Aici nu fara intristare avem de a insemna, ca din 27 membrii benefactori, de cari ne bucuramu in anulu 1864/5, in urmatoarii doi ani 1865/6 si 1866/7 numai insiratii patru insi si-au renoitu solvirea tacsei anuale de 2 fl. v. a., precrisa prein §. 6 din statute. Ne lupta in sa speranti'a, cumca miciei nostre reuniuni precumu in trecutu, asia si pre viitoriu, nu i voru lipsi partinitori maritimosi.

Vien'a, in Iuniu 1867.

I. Marcianu m. p., I. Moldovanu m. p., I. Vulcanu m. p.,
presiedinte. caseariu. notariu.

Corespondintie.

Juculu-de-josu, 17 Iuniu 1867.

Stimate Domnule Redactoru! Subscrisulu, rogatu din partea judelui comunale si curatoriu primariu din Juculu-de-josu, tramete la post'a comunei Juculu-d.-j. spre impartasire si publicare in foi'a „Sionulu romanescu,“ ca organu besericescu, urmatoaria *dechiaratiune recunoscatori'a*:

Comun'a besericesca Juculu-de-josu, in comitatulu Clusiu-Oen'a in Transilvani'a, indemnata de sentiulu recunoscintiei si multiamitei, si-tiene de una detoria placuta a descoperi prin rostulu subscrisului multiamita publica domnei sale Davidu Todoru, nascutu in Juculu-de-josu, ear acumu locutoriu si curatoriu in Clusiu, pentru darurile facute besericeei nostre celei mesere, si anume: a) o camesia alba, noua; b) usie imperatesci; c) unu temeiaru seau cadelnitia tornata de arama, in pretiu de 10 fl. v. a.; si d) ca corona la tote acestea unu potiru de aur, respective de argintu auritu grosu, cu tote apartenintiele lui asemenea aurite, cumparatu si adusu din Vien'a, cari doue daruri desub c) si d) le fece in anulu curinte, — rogandu pre Ddiu pentru sanctatea delungata a daruitorului darurilor atinse, cari suntu totu atate semne demonstratorie de evlavi'a alea si pestratorie de aducerea aminte si pomenirea daruitorului!

Totu cu ast'a ocasiune atatu comun'a besericesca catu si politica Juculu-de-josu prin rostulu subscrisului vine de a aduce publica multiamita si onoratuului domnu parochu Vasiliu Popescu, la staruirea carui s'a prevediutu beserica, (care pana la venirea domnei sale, atatu inlainturulu ei catu si in vestmente si vase, era negrigita de totu,) cu vestmente noue, si carele — in mani'a si butulu reclamariloru intrepuse din partea curtiloru proprietarie celoru bocotane, trei la numeru, ce suntu atatu de anguste la anima, catu necumu se daruiesca cev'a scol'ei locali, ma i-aru subtrage inca si competinti'a cuvenintioasa, — a meruitu dupa recursulu seu din bunavointi'a generosa a loru doue scaune judecatoresci, de la sedri'a generala a Clusiuului ca scaunu urbariale precumu si de la inclit'a tabla regesca ca scaunu de apelare, 20 (dovedieci) de jughere taiande cu ocasiunea comasarei, ce are se se intemple, pentru scol'a gr. cat. locale intemeianda, seau mai bine pentru docintele scol'ei locali; remanendu acumu, ea si inaltulu tribunalu supremu transilvanu, unde s'a apelatu caus'a, se binevoiesca a ne partini scol'a si a ne iusiora celu pugnu in ast'a privintia, avendu si altcumu greutati si sarcine destule de plinitu. Totu laudatulu domnu parochu in urm'a recursului seu de datulu 3 Marte a. c. a meruitu prin resolutiunea gratiosa de 2 Iuniu a. c. data la acelasi recursu de la directiunea finantiala relasarea ecivalentului de 214 fl. 47 cr. v. a. (doue sute patru-spradiece fl. 47 cr.) pre dieceniulu 1860—70, celui asia de apesatoriu pentru beserica locala, reducundu-se acelasi ecivalentu in urm'a resolutiunei partinitorie de mai susu la 107 fl. 23 1/2 cr. v. a. pre dieceniulu 1860—70. Prin cari recourse, facute de domn'a sa fara cev'a remunerare pecuniaria, si resolutiuni partinitorie capetate pre acelesi, cu privire la meruirea a loru 20 jughere

pentru docintele localu precumu si la relasarea si reducerea ecivalentului celui apesatoriu fece usiorare atatu comunei politice, catu si cei besericesci, redicandu greutatea indoita depre comun'a nostra cea si altcumu scapatata. Datu in Juculu-de-josu, 17 Iuniu 1867.—*Ghiranu Fante*, curatoru primariu si jude satescu, in numele comunei bas. si politice Juculu-de-josu.

Ioane Mocianu,
notariu.

Sabiu, 1 Iuniu 1867.

Onorabila Redactiune! In legatura cu cele publicate in nrii. 15 si 22 a. tr. ai pretiuitului diurnalu bes. „Sion.rom.“ despre contribuirele si ofertele facute in favorea nouei case par. si protop. gr. c. in an. tr., subscris'a represintantia a basericeei gr. cat. din Sabiu se sente detoria a roga pre On. Redactiune, ca se binevoiesca a mai publica si list'a urmatoiloru contribuitori, si anume pre an. cur. 1867: 1) de la d. medicu in Resinari dr. Nicolau Stoi'a 5 fl. 78 cr.; 2) de la baserica gr. cat. din Bui'a 5 fl.; 3) de la d. c. r. capitanu in pensiune D. Runcan 6 fl.; 4) de la ilustr. d. cons. gub. Paulu Dunc'a 2 fl.; 5) de la il. sa d. cons. Petru Manu 1 fl.; 6) de la par. si protop. Sabiuului I. V. Rusu 5 fl.; 7) de la domn'a veduv'a Maria Iechimu 1 fl.; 8) de la d. c. r. capitanu Margineanu 1 fl.; 9) de la domn'a Ev'a Kayser 1 fl.; 10) de la Lud. Gramm'a, servitoriu de cancelaria 1 fl.; 11) de la poporanulu gr. cat. Ioanu Cioc'a 40 cr.; 12) de la Chiv'a lui Andr. Fabri 25 cr.; 13) de la d. par. in Siur'a-mica Franciseu Botianu 2 fl.; 14) de la d. par. in Caltvaseru Nic. Deacu 1 fl.; 15) de la d. par. in Visoen'a Ioane Popu 1 fl.; 16) de la d. oficialu Chindea 50 cr.; 17) de la poporanulu gr. cat. Elia Florea 1 fl.; 18) de la d. par. in Revasiclu Vas. Comanu 2 fl.; 19) de la d. Georgiu Wolf 1 fl.; 20) de la d. c. r. capitanu in pensiune I. Paserariu 1 fl.; 21) de la d. par. in Sadu Ioanu Clainu 2 fl.; 22) de la d. par. in Seliste Dem. Rose'a 2 fl.; 23) de la etitorulu bas. Stefanu Suci 1 fl.; 24) de la poporanulu Elia Popei-Danu 1 fl.; 25) de la poporanulu Davidu Pandrea 2 fl.; 26) de la d. par. in Caltvaseru Nic. Vintila 1 fl.; 27) de la d. par. in Sialdorfu Paulu Lebb 4 fl. 50 cr.; 28) de la d. par. in Resinari Ioanu Popu 2 fl.; 29) de la d. par. in Orlatu Petru Bradu 1 fl.; 30) de la d. par. in Ludosiulu-mare Iosefu Solomonu 2 fl.; 31) de la d. par. in Hamb'a Anania Decei 1 fl.; 32) de la d. par. in Ghisasa-de-susu Ioane Velteanu 2 fl. 50 cr.; 33) de la d. par. in Ibisdorfu Nicet'a Orosz 1 fl.; 34) de la d. par. in Toparcea Dem. Munteanu 1 fl.; 35) de la poporanulu gr. cat. Ioanu Rotariu 1 fl.; 36) de la d. par. in Tilisca Mateiu Bunea 1 fl.; 37) de la d. par. in Vecerdu Ioanu Aaronu 1 fl.; 38) de la poporanulu gr. cat. Ioanu Luc'a 1 fl.; 39) de la baserica gr. cat. din Bradu 1 fl.; 40) de la parochulu din Slemnicu Sim. Mihal-tianu 1 fl. — Sum'a tota 69 fl. 3 cr. v. a.

De la represintanti'a basericeei gr. cat. din Sabiu.

Ioanu V. Rusu,
par. si protop.

Amvonulu.

Crescerea buna e detorinti'a parintiloru, e fericirea prunciloru,

(predicatiune la nascerea santului Ioanu botezatoriulu.)

„Scii ce va fi de prunculu acest'a?“
Luc'a 1, 66.

De nasce vreunu pruncu in lumea acest'a, parinti acelui'a se bucura despreoparte, desprealtaparte au de a se teme: se bucura, pentruc'a li s'a nascutu pruncu; dara se si temu, pentruc'a nu sciu, ce va se fia orecandu de prunculu aceli'a. — La nascerea santului Ioanu botezatoriulu s'a intemplatu minune. Tata-lu seu Zacharia,

carele erá mutú, a-inceputu a vorbí, si mai multe impre-
giurári au demústratu, cumca nascerea santului Ioanu
bot. s'a intemplatú prelanga deosebita potere si grigia
ddieésca; si totusi consangenií lui s'au întrebátu între
sine: „*Ce cugeti, óre ce va fi de prunculu acest'a?*“ Cu
cátu mai tare aveti dara voi, iubítiloru parinti, de a întrebá,
cumca óre ce va fi de pruncii vostri?

Parintiloru! Eu asta-di asísíderea voescu, se ve
punu întrebarea acést'a: Spuneti-mi voi mie, óre ce va
fi, ce se va alege odinióra din pruncii vostri? Între-
barea acést'a e mare si grea, dara respunsulu la dins'a
e usioru. De pruncii vostri acea va fi, ce voiti voi. De-
cumv'a le veti dá esemplu bunu, crescere buna si cresti-
néscá, atunci ei voru fi ómeni buní, de tréba, cu fric'a
lui Ddieu, de onóre, de omenía, si voru fi fericíti; in-
sa decumv'a le veti dá esemplu reu, voru vedé fapte rele de
la voi, de veti fi leniosi, nepasatori si necugetatori in
privinti'a educatiunei prunciloru vostri, atunci voi veti
fi caus'a, déca pruncii vostri voru fi rei, neascultatori,
neblandi, netrebnici si nefericíti. Deacea ve svatuescu si
ve admoniediu acum'a in loculú acestu santu inaintea
altariului lui Ddieu, ca pre pruncii vostri bine, in blan-
detie, si in fric'a lui Ddieu se i cresceti; pentrucá cresce-
rea cea buna a) e detorinti'a parintiloru, despre ce
voiu graí in I. parte, si b) e spre folosulu si fericirea
prunciloru, despre ce voiu vorbí in a II. parte a cuventarei
mele de adi. — Din amórea càtra Ddieu detorinti'a,
careá o aveti càtra pruncii vostri, bucurosi o veti impli-
ní; eara din iubirea càtra pruncii vostri folosulu si feri-
cirea acelor'a cu bucuría o veti inaintá. Si spre acést'a
voiu se ve indemnu si se ve insufletiescu in numele
Domnului n. I. Christosu si a preasantei si nepatatei
vergure Marie, maicei sale cei ddiesci. Ascultati-me!

I. Crescerea cea buna si invetiarea prunciloru e
detorinti'a parintiloru. Nu e destulu, ca parintií se se
ingrigésca numai de celea pamentesci si trupesci pentru
pruncii sei, fàra acumu in sa-si natur'a acelor'a i indémna
si admoniedia, ca se i si crésca bine. Prunculu celu micu
e asemene luminariului celui facutu din lutu, carele pu-
çinu luminédia. Luminariulu de lutu intipuesce trupulu
celu debilu alu omului, carele asemene e facutu din lutu.
Lumin'a seau radi'a cea slaba e întieptiunea, careá in
pruncutiú in ca numai puçinu, si mai bine intunecosu
decátu luminos, arde. Care voesce, ca lumin'a se nu se
stinga, ci totu mai luminos se luminedie si indelun-
gatu se arda, acel'a trebuie se tórne oleu in luminariu,
prin carele se maresce flacar'a si lumin'a tiene indelun-
gu. Asemene si parintií prin crescere buna trebuie se
tórne oleulu întieptiunei in anim'a cea frageda a prun-
ciloru sei, si asia lumin'a cea slabutia a întieptiunei
loru din ce in ce totu mai mare si mai luminósa se o
faca; pentrucá natur'a si Ddieu luminariiele acesteá sla-
butiu ardiétorie, adeca pruncutií, nu insedaru i-au in-
credintiátu grigiei parintiloru.

Ddieu nespusa amóre a plantatu in anim'a parinti-
loru càtra fiii loru, ca se si-ajunga scopulu, se i-crésca
dupa legile si poruncile lui Ddieu. Seau unde suntu pa-
rintii acei'a, caroru se nu le zaca la anima sórtea, starea
si fericirea presinte si fiitória a prunciloru sei? Multi
parinti mai curundu prea tare decátu prea puçinu iu-
bescu pre pruncii sei; i iubescu cu amóre mare, dara
fàra modru, adeca cu iubire órba si gresíta; cu unu cu-
ventu, unii ca acesti'a grigiescu numai de celea pamen-
tesci, de nutrementulu trupescu, in sa binele sufletului,
crescerea cea buna o lenevescu, desí ei aru trebuí se
cugete, cumca sufletulu are mai inaltu scopu, mai inalta

chiamare decátu trupulu, asiadara si mai buna grigia
se poftesce pentru sufletu. Pentrucá ce folosesc prun-
ciloru, decumv'a le si castiga lorú parintií tóta fericirea
cea pamentésca si trecatória si fórté multa avere le lasa,
eara întieptiunea lorú prin invetiatura si crescere
buna nu s'a indreptatu si ascúttu, anim'a si voi'a lorú
prin educatiune buna spre blandetie si spre implinirea
porunciloru lui Ddieu nu se sternesce, nu e aplecata, si
nu sciu traí crestinesce cu tóta avuti'a lorú, ba in ca abu-
sésca cu acea, si astfelu candu parintií cugeta, cumca pre
pruncii sei i-au facutu fericíti pe acestu pamentu, chiaru
atunci neci in ast'a neci in celealalta lume nu voru fi
fericíti? Deci déca iubescu parintií pre pruncii sei, e de
lipsa, ca acést'a prin invetiarea si educatiunea lorú buna
se o manifestedie.

„Amórea, dicu unii parinti, bucurosi o aretámu
prunciloru nostri; in sa a-i luá strinsu, a fire aspri cu
dinsii, acést'a nu-i lucrulu nostru.“ — Parintiloru! Si
rigórea cea cumpetata, cea cu mesura, in ca e amóre, si
chiaru pentru acea se anumerá între detorintiele vóstre
cele parintiesci, ce la aveti càtra fiii vostri. Decumv'a
pruncii vostri nu asculta vorb'a vóstra cea buna; decum-
v'a cuventele si admonitiunile vóstre mai multa nemic'a
nu folosescu: atunci astrinsi sunteti oblegati a fi mai
rigorosi cu pruncii vostri. Au adeverata amóre e acea,
a nu voi se dogeniti si se piedepsiti pre pruncii vostri,
candu vedeti apriatu, cumca acei'a fàra dogéna si fàra
piedépsa se voru face netrebnici si nefericíti? „*Cine
crutia vérg'a*, cetimu in s. Scriptura (in cartea Esempl.
23, 24.) „*si-uresce prunculu seu*.“ Decumv'a dara ne-
ciodata nu voiti se fiti aspri càtra pruncii vostri, atunci
n'aveti amóre adeverata parintiésca càtra dinsii.

Parintií, carii si ninerescu pruncii, lasa tóte dupa
voi'a lorú, si neci atunci nu voescu se-i dogenésca si
se-i piedepsésca, candu suntu demni de acea, atari pa-
rintií suntu asemene lui Heli archiereului celui mare,
carele pre pruncii sei cei rei neciodata nu i-a piedep-
sítu, cumu se cuvine; dreptce pre atari parintií asemene
sórté si stare trebuie se-i ajunga, ca pre archiereulu
Heli. Acest'a adeca, pentrucá n'a dogenitu si piedep-
sítu pre pruncii sei cei rei si neascultatori, antáiu cu
orbire si dupa acea nu preste multu cu mórté grabnica
s'a piedepsítu de Ddieu; poporulu israelitenescu fú
batutu prin Filistení, sicriniulu legei lui Ddieu a ajunsu
in manile dusímaniloru, si cei doi prunci rei ai lui
Heli au remasu pre campulu bataliei. Au dóra l'ar fi
piedepsítu Ddieu pre archiereulu Heli asia de tare si
asia de in multe tipuri, decumv'a nepasarea de a do-
gení pruncii n'ar fi pecatu mare, si prin consecintia de-
cumv'a invetiarea si crescerea prunciloru intru fric'a
lui Ddieu n'ar fi cea mai mare detorintia a parintiloru?
— In tempulu de acum'a siesi Ddieu nu piedepsesce
totdém'a cu mórté pre parintií cei necugetatori si rei;
in sa tramite alte necesuri preste dinsii, cari cu multu-
su mai grele decátu mórtéa. Oh câtu parinti, carii in ju-
néti'a lorú au fostu fórté buní càtra pruncii lorú, trebuie
se sufera acumu de la acei'a, dupa-ce au crescutu mari,
vórbe nespuse si neaudite! Cátu parinti n'au nici o bu-
curía de pruncii sei, n'au alt'a dupa dinsii, decátu
ocara si rusíne! Asia de triste si rele urmári are
nedogenirea si necrescerea buna a prunciloru, iubiti
credintiosi!

Intieptíti-ve dara, parintiloru, si luati invetiatura
din patiani'a altoru parintií, ca órecandu la betranetiele
vóstre se nu patíti asemene reu cu copiii vostri, pre-
cumu patiescu mai multi parinti, carii n'au preseratu

semenți'a creșterei cei bune în animele prunciloru sei de tempuriu. Dati esemplu și educațiune buna prunciloru vostri; pentrucă educațiunea cea buna e detorinți'a parinților și deodata și folosulu și fericirea prunciloru, precumu voiu aretá în partea

II. Invetiarea și creșterea cea buna e folosulu și fericirea prunciloru. Tóta fericirea viației mai alesu de la invetiarea baiatiloru și educațiunea loru buna din junía depinde. Cu pruncii asia suntemu, i. cr., ca cu pamentulu celu aratoriu, carele numai atunci aduce destulu fructu, déca acel'a în primavéra, adeca la tempulu seu, s'a lucratu și s'a grigitu bine. Decumv'a pamentulu celu aratoriu indata la începutu nu se lucra, nu se cultivédia bine; decumv'a în lucrarea acelu'i'a nu luàm în socotintia starea, zacerea, soiulu seau genulu pamentului, natur'a lui și tempulu, candu, cumu și ce trebuie se semenàm într'insulu; decumv'a în acel'a nu semenàm semenți'a alésa și buna; decumv'a nu plevimu de tempuriu neghin'a creșcătória; decumv'a pamentulu celu aratoriu din tempu în tempu nu lu inbunimu, nu lu grapàm: necicandu nu va aduce atât'a fructu, câtu amu asteptatu din elu. Plugariulu celu întieptu acést'a o cunósce și o scie bine; pentru acea mai antáiu grigescce, ca pamentulu seu de tempuriu și bine se lu lucra. — Asia și parinții cei buni, i. cr., inca de tempuriu se ingrigescu de invetiarea și educațiunea cea buna a prunciloru sei. Nu lasa anii cei d'antái se tréca fàra folosu, fàra invetiare și creșcere buna. Parinții buni și întiepti cërca potinți'a și aplecarea prunciloru sei, ca pre acei'a estmodu cu atâtu mai iusioru se i pregátésca spre chiamarea și spre fericirea loru, preserandu cea mai buna și mai folosítória semenți'a a adevuriloru celoru de frunte, a porunciloru și legiloru lui Ddieu, în animele cele tenerele și fragede; și decumv'a ieau sém'a, cumca neghin'a sentiuriloru celoru tenerutié semenți'a acést'a buna voesce se o innece, se o nemi-césca, se nesuescu, ca reulu, smint'a acést'a inca decubuntempu se o póta împiedecá. Eara decumv'a prunculu voesce se se lase de lucrulu celu bunu dej'a începutu și slabesce, parinții buni prin admoniare, prin îndem-nuri, prin vorbe iubitorie, și în tempu de lipsa și mai aspru prin probodiéla, denou lu-intarescu și lu inbunescu; și asia prunculu din dî în dî totu mai tare creșce și se intaresce în bine, spre indestulirea și bucrí'a parințiiloru sei, spre laud'a și marirea lui Ddieu, și în urma spre binele și fericirea sa cele mai folosítorie frup-te aduce.

Despre adevurul acést'a ne potemu convinge, decumv'a pruncii cei bine creșcuti i vomu asemená cu cei reu invetiati și educati. Prunculu celu bine educatu are fire și portare cuvenințiósa și placuta; eara dincontra prunculu celu reu invetiatu și educatu e selbatecu, cu natura rea, prin portarea lui cea neplacuta și necuvenințiósa la totu omulu e spre greutate. Prunculu celu bine creșcutu de parinti iubescce rogatiunea și lucrulu, multe scientie și castiga síe, multe bune și necesarie voesce și se sílesce se scia; iubescce soçietatea ómeniloru celoru cu portare buna și cu fric'a lui Ddieu; faptele și comportarea acelor'a le íea de esemplu; și asia fundamentulu fericirii sale celei venitorie însu-si cu man'a sa si-lu pune și lu intaresce, adeca inse-le faptele sale lu-fericescu. Insa prunculu celu reu invetiatu și educatu uresce rogatiunea și lucrulu, neci unu bine nu vre se invetie, mai bucuros se insoçiesce cu cei ce suntu asemeni lui, adeca cu pruncii cei rei și necreșcuti, urméza esemplulu și reutátile acelor'a, și asia însu-si cu man'a

sa si-sapa síe-si grópa, în carea órecandu va cadé, se va cufundá și va pierí. Intieptiunea prunculu celui bine invetiatu și educatu, dupa-ce a creșcutu acumu, nu dá nimenui ansa de caire și de intristare; bunetatea și portarea lui lu fericescu; toti ómenii cei buni se nesuescu se lu ajutore și se-i agonísésca pana; Ddieu inca sídà binecuventarea sa și se ingrigescce desclinitu de sufletele cele bune, de pruncii cei buni. Dara prunculu celu reu educatu, candu e mare, nu scie de ce se se prinda; se grigésca de sine, se-si cerce pane, se fia demnu de vestimente, asia cev'a puçinu a invetiatu; portarea lui cea rea în totu loculu lu-face neplacutu; toti ómenii cei buni se nevoescu, ca pre facatoriulu de rele se lu scóta și alunge din soçietatea loru, și totu loculu celu bunu, pre care elu numai l'ar despretiúí, de la dinsulu se lu cuprinda; neci însu-si Ddieu nu-i binecuventa nesuinti'a lui, și asia tóta spemea-i pieré și tóte operatiunile lui au finitu reu. Din asemenarea acést'a se póte vedé câtu e de periculósa educațiunea cea rea a prunciloru, și dincontra câtu de folosítória e creșterea cea buna a acelor'a.

În urma și acea trebuie cugetatu, cumca pruncii și ei însi-si voru devení órecandu parinti. — Acumu déca ei ca prunci voru fí capetatu educațiune buna, ei la tempulu seu ca parinti inca voru dá creșcere și invetiatura buna prunciloru sei. Pentrucă nemica nu e mai iusioru, decâtu a împartesí cu alții acea, ce din mintea nóstra aflàm că e buna și folositoriu. Pentru acea vedemu, cumca în totu loculu din acei'a se alegu cei mai buni parinti, carii au fostu prunci buni, cu invetiatura și creșcere buna; precumu și gráulu, acel'a dá mai buna semenți'a, carele și elu din semenți'a buna a fructificatu. Eara dincontr'a, decumv'a vedemu parinti netrebnci, carii si-invétia și creșcu reu pruncii sei, ca s'a de cele mai multe ori e, că și ei ca pruncii loru au fostu sub grigia și educațiune rea, și s'au nascutu de la parinti rei. — Se scrie despre unu pruncu micu, cumca esíndu afara din satu a retacitu, și nesciendu mierge a casa a începutu a plange. Védiendu-lu ómenii și alți prunci, l'au întrebatu, cumu lu chiama? Prunculu respunse: „dracu!“ Mirandu-se întrebatorii de ast'a, au întrebatu eara-si de dinsulu, cumu? Si elu a respunsu: „dracu.“ Nesciendu ómenii și ceialalti prunci, cumca pentru-ce respunde prunculu celu retacitu asia, numindu totu pre diavolulu, l'au întrebatu dupa acea, cumu e numele tata-ne-seu? Si prunculu denou a respunsu: „diavolu.“ Dupa acea l'au întrebatu: „dar unde siedi?“ „În iadu“ a fostu respunsulu. Atunci s'au miratu și s'au spaimentatu toti ómenii și pruncii, pana-ce în fine a venitu și unu vecinu alu parințiloru prunculu acelu'i'a și a spusu tóta caus'a, pentru-ce respunde prunculu acel'a totu cu numele diavolului. „Prunculu acést'a adeca, díse vecinulu, are parinti fórte rei, nespalati la gura, blastematori, carii desu de demanétia inceptu a injurá și a se blastemá unulu pre altulu, dícundu: Tu diavole, tu satane, și prunculu ti-e diavolu, și tata-teu e diavolu, și cas'a e togm'a iadu. Cuventele acestea ale parințiloru celoru rei, audíndu-le prunculu în tóte dílele, le a insemnatu și le a tienutu în minte; și fiendca neci n'a auditu de la parinții sei alte cuvente mai bune, mai de omenía, a cugetatu sermanulu, cumca asia lu-chiama și cà siede în iadu!“ —

Asiadara, parințiloru! ce alt'a poteti întielege din tóte acelea, ce v'am spusu pana acum'a, decâtu acea, cumca se dati esemplu bunu prunciloru vostri totdeun'a în tóte vorbele și faptele vóstre, și se i invetiati, se-i

cresceti bine, in fric'a si amórea càtra Ddieu; pentrucà educatiunea cea buna e detorinti'a parintiloru, si emolumentulu si fericirea prunciloru. Dical'a intre ómeni in lume e, cà „asci'a nu sare departe de taiatoriu;“ si de e dreptu acea, cà pomulu celu bunu inca fruptuesce uneori póme rele, dara de o miie de ori e mai dreptu acea, cumca pomulu celu bunu mai multe póme bune aduce, decátu póme rele, si mårulu celu dulce nu rode-sce mere acre. Prelanga detorinti'a, ce o aveti càtra alti ómeni, mai aveti inca dóue feliuri de detorintie: un'a càtra voi, alt'a càtra pruncii vostri. Candu dara o detorintia o impliniti, cealalta nu e iertatu se o negrigiti. Si pentru-ce se nu si impliniti cu bucuri'a detorinti'a cea mai santa, carea vóue atát'a mangaiare ve intinde? Au póte fi mai mare mangaiare pentru voi acum'a si in venitoriu, decátu prunculu celu bine invetiatu si educatu? Cugetati acést'a bine si judecati-o voi de voi diu'a si nóptea neinctatu. Amin.

Ioanu Sabo,
preotu romanu gr. c. in Trie.

Literatura.

Fiitoriulu Romaniei seau progresulu basatu pre cultur'a poporului, cuprindiendu idee, observatiuni si propuneri asupr'a religiunei, instructiunei, educatiunei, industriei si comericiului natiunalu, precumu si câte'vea fapte diverse, pentru poporu; de T. Pascalu. Bucuresci, tipograf'a lucratoriloru asociati, 1867. — Cartea de façia va aparé continuativu in mai multe brosiure. Brosiur'a prima cuprinde urmatóriele: Prefaçia. Introducere. Partea I. Cap. 1. a) idee preliminãrie; b) ecvilibruulu lucrurilor; c) bas'a progresului; d) feliulu culturei; e) resu-mare. — Cap. 2. Cumu amu urmatu noi de la 1859 încóce? — Cap. 3. O cestiune naturala. Despre pofte. — Brosiur'a a dóu'a contine: Cap. 4. Despre religiune: 1) conjugarea ei cu politic'a; 2) causele marirei si ale decadintei unei religiuni. — Cap. 5. Religiunea si clerulu in Romani'a: 1) starea religiunei pana la Fanarioti; 2) sub Fanarioti; 3) sub regulamentu I. Calitatea clerului nostru: clerulu inaltu, clerulu de miru, calugherii. II. Cumu se practica religiunea la noi? III. Reinaltiarea religiunei si salvarea poporului prin ea. IV. Starea materiala a clerului. — Capu 6. Despre instructiunea publica: 1) idee generali; 2) despre directiunea instructiunei. — Cap. 7. Instructiunea in Romani'a: 1) starea ei pana la Fanarioti; 2) sub Fanarioti; 3) sub regulamentulu org.; 4) in 1859 — 1867. — Cap. 8. Instructiunea ceruta de fiitoriulu Romaniei. A) Directiunea instructiunei: 1) religiunea; 2) generalitatea instructiunei; 3) armarea genarala; 4) avuti'a genarala a Romaniloru. B) Scólele primãrie: 1) virtutea acestoru scóle; 2) legea actuala a instructiunei relative la scólele primãrie. C) Observãri asupr'a sistemului didacticu: 1) specialitatea didactica; 2) egalitatea titlului si drepturilor institutoriloru; 3) programele; 4) càrtile didactice. D) Administratiunea scóleloru: 1) ministrulu si consiliulu permaninte; 2) revisorii si subrevisorii. — Cap. 9. Reorganizarea radicala a invetiamentului. A) Divisiunea si programele: 1) scólele comunelor rurale; 2) scólele primãrie elementãrie; 3) scólele elementãrie; 4) scólele reali si profesionali; 5) scólele normali. B) Sustienerea scóleloru si onorarea profesoriloru: 1) sustienerea scóleloru; 2) onorariile invetiatoriloru in genere.

Calctorie in Asi'a mica, de D. Bolintinnu; Bucuresci. Pretiulu 1 dóuedieceriu si diumetate.

Analele statistice ale Romaniei pre a. 1867; publicate de biroulu (cancelar'a) centrale de statistica din ministeriulu de interne in Bucuresci. Brosiur'a IV.

Ochire prin lumea politica

(din 15—30 Iuniu.)

Cronica interna. Templarea din laintrulu imperiului cea mai própseta si mai momentósa, tristu-momentósa pentru noi Romanii, o constituescu dóue prea inalte autografe imperatesci de datulu 20 Iuniu, contrasamnate de ministrulu presiedinte magiaru, prin cari si puçinulu terenu de dreptu politicu-natiunalu, ce si-lu castigasera in anii din urma Romanii ardeleni, li se trage desub petióre. Primulu autografu adeca „disólve diët'a chiamata la Clusiu pre 19 Noemb. 1865 si amenata prin rescriptulu din 25. Diec. 1865; si acést'a din cauza, càci represintantii ambeloru tiere la diët'a pestana au indeplinitu o astfeliu de contielegere fratiésca, càtu regularea detaiata a relatiuniloru, ce esistu neotarite intre ambele tiere legalu impreunate, se póte ajunge mai eurendu si mai scopu pre calea deputatiunei seau comisiuneci alese spre acést'a de diët'a Ungariei, asia pofindu si art. VII. din 1847/8 alu diëtei din Posoniu, cumu si art. I. din 1848 alu diëtei din Clusiu.“ Alu doilea „scóte din validitate decisiunile diëtei provinciali, ce a fostu conchiata in Sabiiu pre 1. Iul. 1863 si s'a disolvatu prin rescriptulu de la 1. Sept. 1865; fiendca relatiunile de dreptu publicu ale tiereloru desub corón'a ung. càtra cealalalte tiere ale monarchiei s'au regulatu definitivu in diët'a pestana prin legea santiunata in privinti'a afaceriloru comuni, si fiendca principiulu egalitãtei civile e asecuratu pentru toti, fãra privire la natiunalitate, religiune si limba, prin art. VII. posonianu si I. clusianu din 1848; prin urmare decisiunile diëtei din Sabiiu parte colidéza cu legi mai nóue, parte au devenitu de prisosu.“ Asia multiamescu si indestulescu pretinsiunile natiionali cele mai juste sub sóre fratii magiari, dupa-ce dinsii capetara odata denou tóta poterea a mana! Romanulu in sa si façia cu acést'a intorsetura neasteptãta póte díce: „alios ego vidi ventos;“ si deaceea precãtu de neclãtitu va remané dinsulu porurea in loialitatea sa cea corecta càtra imperatulu, chiaru preatãtu de fãra pregetu se va luptã si de aci incolo pentru drepturile sale natiunalu-politice inalienabili, ce i competiescu lui asia de bine ca Magiarului in patri'a comuna, sustienuta si cu averea Romanului si aperata si cu sange romanescu! — — —

In diët'a pestana d. dr. Hodosiu propuse in 24 Iuniu, ca, pentru pacificarea natiunalitãtiloru din tiëra si pentru delaturarea a orice dubietate in privinti'a usului limbeloru, diët'a si pana la alta rónduéla se enuntie in forma de decisiune, cà a) prea inaltele bilete de mana si ordinatiunile date despre liber'a alege si intrebuintiare a limbei, atãtu in privinti'a particulariloru, càtu si a comunitãtiloru, jurisdictiuniloru si tribunaleloru, se sustienu in deplina valóre; b) ordinatiunile restringãtórie de usulu limbei la particulari, comunitãti, jurisdictiuni, si la tribunale eclesiãstice si civili, ear cudeosebire art. III. din 1836, VI. din 1840, II. din 1844, si XVI. din 1847/8, se dechiara de suspinse. Acést'a propunere in sa e de prevediuiu, cà poternicci de adi nu se voru pripí a o pune la ordinea dilei in siesiunea actuala, carea càtu mai curundu se va incheiã. — Proiectele de lege in respectulu indestulirei natiunalitãtiloru, alu uniunei transilvane si alu emancipãrei Evreiloru inca se amena, dar la interpelarea lui Deák facuta in 26 Iun. se promitu desiguru pre siesiunea viitória. Totu in acést'a siedintia interpelã deputatulu Csánády pre ministeriu, cà remané-va óre si mai departe stan-

dartulu negru-galbinu pre palatulu regescu din Bud'a, si déca nu, candu se vainlocuí prin celu tricoloru magiaru? Ministeriulu nu respunde la acésti'a nemicu. — Aseminea tacù dinsulu si la urmatóri'a interpelatiune, facuta de d. A. Romanu in siedinti'a din 25 Iun.: „Adeveru e 1) cà d. comisariu, emisu in Transilvani'a pentru studiarea situatiunei politice si descoperirea lipseloru, dar mai alesu pentru cercarea opiniunei publice in privinti'a uniunei, ca resultatu alu esperintieloru sale se fia aretatu, cumca numai A. Sterc'a Siulutiu, metrop gr. c. rom., ar fi contrariulu uninei fortiate? 2) cà o. ministeriu reg. se fia cerutu la M. sa admoniarea metropolitulu Siulutiu prin scaunulu papalu, destituirea lui din functiunea besericésca si inlocuirea lui prin unu coadjutoriulu denumindu? 3) voiesce o. ministeriu si de aici incolo totu astfelu se purcéda, atâtu in caus'a uniunei, câtu si faciã cu laudatulu metropolitu?“ — In siedinti'a din 28 Iun. ministrulu c. Miko puse pre més'a casei unu proieptu de lege, ca ministeriulu se se inpoternicésca a castigá bani pentru inceperea linieloru de cale ferata Alföld-Fiume, Kottori-Zagrabi'a, Oradea-Clusiu, si Miskolcz-Hatvan. Desbaterea lui se puse pre 1. Iuliu.

Banulu Croatiei br. Soksevics capetã dimisiunea ceruta si crucea-mare a ordului leopoldinu; de locutientinte-banalu civilu se denumí uniunistulu br. Rauch.

Senatulu imp. din Cislaitani'a i propuse br. Beust (carele e denumitu de cancelariu alu imperiului) in 17 Iuniu mai multe proiepte de legi, anume: despre delegatiuni in genere si despre delegatiunea senatulu imp. in specie, despre modificãrile necesarie in patent'a din Fauru si deosebitu a §-lui 13, despre responsabilitatea ministeriului. Ear in 21 Iuniu si diumetatea apuséna a imperiului se imbucurã prin publicarea unei amnestie generali.

Cronica esterna. In politic'a esterna a fostu facutu órecare sensatiune faim'a, cà br. Beust oferindu-si servitiurile sale Rusiei pentru modificarea tractatulu din 1856, pr. Gorciacoff i-ar fi refusat ofertulu si respunsu, cà „Rusi'a din caus'a diferiteloru eventualitài trebue se si-tiena mana libera faciã cu Austri'a.“ Aste „eventualitài“ unii le aducu in legatura cu favorirea Poloniloru in Galiti'a decãtra gubernulu austriacu de adi; alții cu Bosni'a, pre carea Rusi'a s'ar nevoi a o face de unu punctu de cristalisatiune pentru unu imperiu sudu-slavicu si in carea emisarii rusesci si provocara dej'a câteva misicari revolutiunarie mai neinsemnate, ce in sa aru poté deveni si mai fatali pentru Turci'a, déca pasiei Omer nu i-va succede in curundu a sugrum'a revolutiunea candiana, carea inca totu mai dà de lucru Turciloru.

Scirea trista despre imp. Macsimilianu se adeveresce. Elu fù impuscatu in 19 Iuniu. Astfelu dram'a noului imperiu mecsicanu se finí intr'unu tipu de totulu tragicu!

Mesurele prea intielepte, ce le-a fostu luate in septemanele trecute regimulu Romaniei, spre a dá preste granitia pre multimea de vagabundi, cari trageáu din tóte părtila la acele tiere binecuventate ca la unu Eldorado, au fostu alarmatu pre Evrei si printr'insii lumea, cásicumu gubernulu romanescu ar voi a redicã o cruciat'a estirpatória incontr'a Evreiloru. Deací apare, cà acele mesure au lovitulu mai multu pre Evrei; bagsém'a poporulu acest'a liferéza si acolo contingentulu celu mai mare de vagabundi. Acumu s'au datu desluciri din par-

tea competinte, si lucrulu s'a domolitu. — Mai amin-timulu din Romania denumirea domnulu Winterhalter, alias Iernescu, de aginte politicu alu Romaniei in Paris; — convocarea „Soçietatei literarie romane“ pre 1. Aug. a. c. la Bucuresci; — in fine memorabilulu cerculariu (nru. 4792) alu ministrulu culteloru si instructiunei publice càtra metropolitii si episcópii eparchiotti, carele a nimeritu reulu de capetenia, ce sapa la radecin'a soçietatei rom. din principatele dunarene si o retiene de la unu aventu pre calea progresulu, si acelu reu „e ignoranti'a si scandalós'a portare a clerulu atâtu seculariu câtu si monachalu, ceea ce fece a se debilitã moral'a crestina chiaru si in anim'a poporulu saténu;“ deci se provóca capii besericesci a luã mesure corective, si regimulu din parte-si promite totu sucursulu. Persista regimulu Romaniei in acestu punctu si pre viitoriu cu tóta energi'a si fia siguru, cà patrioticele sale intentiuni prin unu cleru luminatu se voru inaintã spre realizare in tempulu celu mai scurtu si in mesur'a cea mai mare.

Varietãti.

Iubileulu de 1800 ani alu martiriulu corifeiloru apostoliloru se incepù alalta-ieri in eterna cetate, si solemnitàile partiali voru tiené optu zile. Confluculu de crestini din tóte părtila lunei se spune a fi de totu grandiosu, cari si-manifesta in fapta alipirea sincera si neclatita càtra capulu vediutu alu besericeii prin daruri diverse. Din seminariulu nostru gr.c. centr. inca se tramise prin rectorulu seminario alu atare donu micutelu de 150 franci, adunati de la ceialalti superiori seminario si de la clerici, cari in 29 Iun. in beseric'a s. Barbare din Vien'a inaltia- ra fierbinti rogatiuni pentru vicariulu lui Christosu pre pamentu. Despre decursulu serbatórei si otaririle aducunde de episcopatulu adunatu asupr'a invetiaturei in privinti'a infalibilitatei papei, candu graesce „ex cathedra,“ cumu si asupr'a dominiulu tempuralu alu papei scl., nu vomu lipsi a referi si noi.

Parintii archierei romanesci gr. or. sub tempulu petrecerei loru in Pestea au urgitatu deschiderea câtu mai deaprópe a congresulu metropolitanu spre regularea cauzeloru besericesci si scolarié. Congresulu se va compune din 90 de membri, câte 30 din fiacare diècesa, in proportiune de $\frac{1}{3}$ clerici si $\frac{2}{3}$ seculari.

Necrologia. In 21 Iun. in Blasiu repausã in Domnulu, dupa patimire mai indelunga de plumani, bunulu nostru amicu dr. *Ioanu Bobu*, profesore de istor. beser. si de dreptulu can. si prefectu de stud. in seminariulu metrop. gr. c., v. protop. onor. si asiesoriu consist., notariu alu eparchiei protopopesci a Blasiulu, urditoriulu si redactorulu „Fóiei adm. archid.“ (a carei redactiune interimala o pórtã acumu d. prof. de teol. Gav. Popu.) Adormitulu a fostulu unu barbatu cu talente emininti, plinu de zelu si de o amóre rara càtra beserica si natiune, a carui scurta activitate publica indreptatiã beseric'a si natiunea rom. la cele mai frumóse sperantie in viitoriu. Fia-i tierin'a usióra!

Post'a redactiunei. P. t. domniloru: V. B. in Sinteu. Ai fostu prenumeratu numai pre semestrulu primu. — M. F. in Sintereagu. Ti-se tramite cu tóta bucuria. — Unu natiunalistu in Orestia. Ne rogãmu de nume, càci altcumu scrierea cauta se o privimu de anonima. — I. V. R. in Sabiiu. Celealalte in nru. viitoriu. — V. P. in Busiacu. La intrebare ve respundu rogandu-ve de indulgentia pentru puçinatatea spatiulu. Binevenite ni-arú fi atari elaborate pentru casuri de mórte. — I. P. in Cohalmu. De aici ti-s'a speditu tare demultu, desí incontr'a regulei puse in fruntea fóiei. Pentru altele ti-vomu fi cu multiamita.